

Werkblad Businesscase: Creëer draagvlak voor de oplossing.

De tool: Een goede businesscase creëert draagvlak voor de oplossing. Het laat zien dat je de oplossing goed hebt onderzocht en er op verschillende manieren naar hebt gekeken.

Duur: De duur van het schrijven van een businesscase is afhankelijk van de onderzoeken die je hebt uitgevoerd. Daarnaast telt ook mee hoe moeilijk het project is. Als je alle informatie verzameld hebt en tijd gereserveerd hebt in de agenda's van je collega's, reken dan op:

- 1 week voor het schrijven van je concept-businesscase
- 1 week voor het verzamelen van feedback
- 1 week voor het schrijven van je definitieve businesscase

Vorbereiding:

- Zoek uit welke onderzoeken al gedaan zijn. Doe een onderzoek naar de betrokken organisaties, waarmee je inzicht geeft in welke partijen de meeste invloed hebben op je oplossing. Stel op basis van dit onderzoek een businesscaseteam samen waaraan collega's van verschillende afdelingen (HRM, ICT, uitvoering, etc.) deelnemen. Plan alvast afspraken in met het businesscaseteam voor het doen van een kwalitatief en kwantitatief onderzoek en het bespreken van feedback.

Hoe:

1. Stel een startdocument op waarin je de uitgevoerde onderzoeken verzamelt. Gebruik hierbij de opbouw van de verschillende fases.
2. Maak afspraken met het businesscaseteam: hoe geven we de samenwerking vorm? Hoe gaan we om met vertrouwelijkheid? Hoe verdelen we de taken? Bespreek daarnaast hoe je omgaat met de uren die het team in de businesscase investeert.
3. Voer een kwalitatief onderzoek uit. Breng daarbij in kaart op welke verschillende onderdelen binnen en buiten de organisatie je project invloed heeft. Verdeel deze onderdelen in output, input en througput. Bespreek vervolgens de planning, organisatie en het proces van deze onderdelen. Gebruik hierbij alvast de vragen die in de Tabel 1 staan.
4. Verwerk de kwalitatief geïnterviewde onderdelen in een kwantitatief onderzoek. Breng hierbij kosten, opbrengsten, risico's en impact in kaart.
5. Schrijf een conceptversie van de businesscase met behulp van onderstaande tabel. Begin bij hoofdstuk 1 en werk tot en met 8. Schrijf als laatste een samenvatting voor het management.
6. Vraag feedback aan verschillende betrokken partijen.
7. Maak de conceptversie van de businesscase definitief en presenteer die aan betrokken partijen.

Tips en opmerkingen:

1. Er is een belangrijk verschil tussen een publieke en een private businesscase. Een publieke businesscase hoeft niet altijd geld op te leveren. Wanneer het project een relevante maatschappelijke of politieke bijdrage levert, kan dat ook al winst zijn. Houd dit in je achterhoofd bij het bespreken van het kostenplaatje.
2. Beschrijf de verschillende doelen eenvoudig en duidelijk (volgens het SMART-principe). Hiermee houd je de businesscase concreet.

3. Als je moeite hebt met kwalitatief of kwantitatief onderzoek, gebruik dan de [Algemene leidraad voor maatschappelijke kosten-batenanalyse van het Centraal Planbureau voor de Leefomgeving.](#)

Hoofdstuk:	Te beantwoorden vragen:
Managementsamenvatting	<p>Wat is de aanleiding?</p> <p>Wat zijn de alternatieven (hoofdpijnen)?</p> <p>Welk alternatief wordt aanbevolen?</p> <p>Wat zijn hiervan voor- en nadelen en risico's?</p> <p>Wat zijn de conclusies en aanbevelingen van je businesscase?</p> <p>Wat zijn de gevolgen voor de organisatie?</p>
1. Achtergrond, vraagstelling, rolverdeling, afhankelijkheid	<p>Wat is de achtergrond en situatie bij dit voorstel?</p> <p>Waarom dit project? Welk probleem wordt opgelost, wat is de gewenste situatie die we willen bereiken? (zie het werkblad Challenge Canvas)</p> <p>Wie heeft welke rol bij een eventuele uitvoering van dit project? (zie het werkblad Persona's)</p> <p>Wat is de relatie en afhankelijkheid tussen dit project en eventueel andere ontwikkelingen binnen de organisatie?</p>
2. Onderwerp	<p>Wat is het onderwerp? Beschrijf de gewenste situatie en benoem daarbij de problemen uit de huidige situatie die met je plan oplost.</p> <p>Om welk type investering gaat het? Is het een strategische investering, leidt de investering tot verbetering van processen, systemen of producten? Helpt de investering om de organisatie innovatiever te maken? Of richt het zich op het op orde houden van de bestaande omgeving, door bijvoorbeeld het updaten van een bestaand systeem?</p>
3. Veronderstellingen en aannames	<p>Welke verwachting hebben we van de toekomstige situatie?</p> <p>Welke onderzoeken hebben we gedaan?</p>
4. Scenario's	<p>Welke oplossingen zijn denkbaar? (maximaal 5)</p> <p>Wat is ons startscenario? Hoe zou de situatie zijn als we hiermee doorgaan?</p> <p>Welke oplossingen hebben we gekozen om verder uit te werken? Welke niet?</p>
5. Projectkader	<p><u>Resultaat & voorwaarden:</u></p> <p>Wat is het beoogde resultaat van het project?</p> <p>Welke zaken moeten als vertrekpunt van het project worden meegenomen?</p> <p>Wat zijn voorwaarden en beperkingen voor het project? Denk hierbij aan maatschappelijke, juridische en organisatorische voorwaarden.</p> <p><u>Reikwijdte en scope:</u></p> <p>Wat valt binnen het project? Wat hoort er niet bij? Denk hierbij aan periodes, producten, diensten, processen en organisatieonderdelen.</p>

Hoofdstuk:	Te beantwoorden vragen:
<p>6. Risico's en gevolg voor de organisatie (per oplossing)</p>	<p><u>Risico's:</u></p> <p>Wat zijn de risico's voor de organisatie bij uitvoering van het project? Denk hierbij aan politieke en juridische risico's, marktrisico's, fysieke risico's en reputatierisico's.</p> <p>Kunnen bij het eventueel mislukken van dit project bestaande processen doorgaan?</p> <p>Is het project afhankelijk van andere projecten, organisaties of specifieke expertises?</p> <p><u>Gevolgen:</u></p> <p>Hoe groot is het verschil tussen de huidige situatie en de situatie nadat het projectresultaat in werking zou zijn gegaan? Bekijk deze vraag vanuit verschillende kanten, denk bijvoorbeeld aan gebruikers, management, ICT'ers en uitvoerende collega's.</p>
<p>7. Aansluiting op maatschappelijke uitdagingen (per oplossing)</p>	<p>Hoe verhoudt de oplossing zich tot maatschappelijke uitdagingen?</p> <p>Hoe beïnvloedt de oplossing gezondheid, milieu en veiligheid?</p> <p>Is de oplossing duurzaam?</p>
<p>8. Afweging, opbrengsten en kosten (per oplossing)</p>	<p>Wat zijn de opbrengsten, en hoe verhouden zij zich tot de planning en resultaten van het project?</p> <p>Welke kosten moeten we maken? Welke zijn eenmalig en welke zijn terugkerend? Wanneer vinden investeringen plaats?</p> <p>Zijn er tijdelijke reserveringen nodig?</p> <p>Wat is financieel gezien de worstcase- en best-case-situatie?</p> <p>Hoe ziet het totaalplaatje eruit? Bereik je hiermee het doel?</p> <p><i>Geef opnieuw uitgebreid antwoord op deze vragen. Denk bijvoorbeeld aan personele kosten, opleidingen, software en (project)management. Gebruik ter inspiratie eventueel de Berekening businesscase van PIANOo.</i></p>
<p>9. Onderbouwing conclusie</p>	<p>Welke oplossing heb je het liefste? Wat zijn de voor- en nadelen van deze oplossing?</p> <p>Wanneer kunnen we deze oplossing gaan maken?</p>

Tabel 1: Vragen bij de businesscase.

Gebaseerd op: [Ministerie van Financiën – Handleiding publieke businesscase Consultancy.nl – Template voor een business case in het Nederlands](#)